

Kampen om at producere bæredygtigt er gået ind. Bæredygtighed er et plus-ord, som alle er enige om rummer noget godt.

Det er ikke længere et spørgsmål OM bæredygtighed - men om HVORDAN bæredygtighed.

For hvad betyder bæredygtighed egentligt? Hvordan definerer man det? Og hvordan måler man det?

- Hvordan kan økologisk fødevarerproduktion forblive i den bæredygtige overhalingsbane, når nu også den konventionelle produktion melder sig på banen med bæredygtig intensiv produktion?
- Hvad kan økologer gøre for at være et hestehoved foran?
- Har økologer patent på det med bæredygtighed?
- Bliver det i fremtiden nødvendigt at kunne måle og dokumentere økologiske produkters bæredygtighed i forhold til krav fra lokale og globale markeder?
- Hvordan arbejder man med bæredygtighed?

Bæredygtighed – et plusord, der arbejdes på at finde en fælles forståelse af.

Bæredygtighed kom for alvor på verdens dagsorden i slutningen af 1980'erne, hvor Brundtland Kommissionen udgav rapporten VORES FÆLLES FREMTID. I den hedder det bl.a.:

"Menneskeheden har muligheden for at gøre udviklingen bæredygtig - til at sikre at den imødekommer de øjeblikkelige behov uden at gå på kompromis med de fremtidige generationers mulighed for at sikre deres behov." *Brundtlands-Kommissionens rapport, 1987*

Bæredygtighed betragtes ofte ud fra tre forskellige perspektiver:

- Et miljø-/ressource perspektiv
- Et økonomisk perspektiv
- Et socialt perspektiv

Der arbejdes i dag i forskellige regi med hvordan man skal definere bæredygtighed og hvordan man skal måle det.

IFOAM arbejder med bæredygtighed og økologisk best-practice. FAO arbejder med guidelines for bæredygtighedsvurderinger i landbrugs- og fødevarer systemer. Ligesom man i mange andre organisationer og i forskningsmiljøer arbejder med at udvikle principper og målemetoder for vurdering af bæredygtighed i forbindelse med fødevarerproduktion.

Udfordringen er at finde et fælles sprog for bæredygtighed, en holistisk tilgang til vurderingerne og en måde at føre det ud i livet på som medregner kompleksiteten og alle de mange dimensioner, man skal tage højde for, når man taler om bæredygtighed. Dertil kommer at bruge dette på den rigtige måde og være bevidst om, hvorvidt målet er at forbedre egen praksis eller at fortælle om verdenen, hvor gode vi er.

THE DILEMMA IS TO MEASURE **WHAT** MATTERS TO **WHOM** AND **HOW**?

Dilemma 1: Bæredygtighed pr. kg eller pr. hektar?

Den globale efterspørgsel efter fødevarer forventes at stige markant i takt med befolkningstilvæksten og det faktum, at flere og flere mennesker løftes ud af fattigdom.

Der er en stigende erkendelse i verden, og i erhvervet, af, at vi skal værne om klodens ressourcer, vores miljø og klima og tænke i vedvarende energi og fornybare ressourcer. Hvad angår fødevarerproduktionen, skal vi producere, så vi får mest muligt ud af de input vi bruger.

Hvis man ser på klimaet, er økologisk produktion lige så belastende som konventionelt landbrug. I hvert fald hvis man måler klimabelastningen for hvert kilo gulerødder eller bøffer.

Derimod er økologien i mange tilfælde bedre for klimaet, hvis man måler per hektar dyrket land. Primært fordi økologien ikke bruger kunstgødning og pesticider, som kræver meget fossil energi at producere.

Set i et bæredygtighedsperspektiv:

- Hvordan skal vi måle bæredygtighed? Pr. produceret enhed eller pr. areal? Hvordan kan dilemmaet håndteres?
- Hvad skal man som landmænd særligt fokusere på for at få mest muligt ud af de input vi bruger?
- Hvordan kan vi få økologiens mange andre kvaliteter i spil og kommunikeret disse til omverden?
- Kan man sige, at økologiens bæredygtighed skal ses i sammenhæng med måltidsvaner og kostsammensætning?

Vi mener at...

Dilemma 2: Ressourceeffektivitet og produktionsprincipper

Case:

Den økologiske sektor er afhængig af kløvergræs. Det er vanskeligt at fremavle økologisk hvidkløverfrø - med tilstrækkeligt høje udbytter og en stabil forsyningssikkerhed.

Ved at bruge alternative bekæmpelsesmidler ville man kunne få større og mere stabile udbytter.

Få at imødekomme en stadig stigende efterspørgsel efter hvidkløverfrø skal der enten dyrkes tre gange så store arealer med hvidkløver for at sikre forsyningssikkerheden – eller anvendes alternative bekæmpelsesmidler.

Set i et bæredygtighedsperspektiv:

- Hvad skal der lægges vægt på: produktionsprincipper eller ressourceeffektivitet?
- Kan det være ok at gå på kompromis med produktionsprincipper for at opnå en bedre ressourceudnyttelse?

Vi mener at...

Dilemma 3: Naturlighed og ressourceeffektivitet

Aminosyresammensætningen i foderet til en-mavede dyr er essentielt for dyrenes optagelse af foderet og dermed for foderudnyttelsen og for dyrenes velfærd.

Hvis dyrene skal fodres med 100 pct. økologisk dyrket foder, er det vanskeligt at opnå den optimale aminosyresammensætning. Ved tilsætning af kunstige aminosyrer vil man kunne forbedre foderets kvalitet, bedre indfri dyrenes behov for optimal fodring og reducere importen af soja og andre proteinkilder fra 3. lande.

Set ud fra et bæredygtighedsperspektiv:

- Er det ok at optimere processer ved at gå på kompromis med naturlighed?
- Hvis ja, hvor langt kan/vil vi gå?
- Hvad hvis man kunne trække de kritiske aminosyrer til en-mavede dyr ud af græs og kløver i bioraffinering?

Vi mener at...

Dilemma 4: Dyrevelfærd og miljøbelastning

Økologiske dyr skal have adgang til det fri eller udearealer for at imødekomme deres naturlige adfærd. Det betyder et større tab af næringsstoffer i form af en større ammoniakfordampning og fosfor- og kvælstofudvaskning, end hvis dyrene gik i lukkede staldsystemer med bedre mulighed for at opsamle næringsstofferne.

Set ud fra et bæredygtighedsperspektiv og et økologisk perspektiv:

- Hvad skal prioriteres højest? Dyrevelfærd eller kontrol med næringsstofferne?
- Hvordan skal de økologiske husdyr holdes i fremtiden, så der både er høj dyrevelfærd og styr på næringsstofferne?

Vi mener at...

